

WOJEWODA DOLNOŚLĄSKI

Wrocław, dnia 29 kwietnia 2021 r.

ZP-NKWR.431.2.12.2021.EM

Pani
Magdalena Międzybrocka
Kierownik
Ośrodka Pomocy Społecznej
w Złotym Stoku

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

W dniach 25 i 26 marca 2021 r. na podstawie art. 186 pkt 3 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (tekst jedn.: Dz. U. z 2020 r. poz. 821 ze zm.), zwanej dalej „ustawą”, kontrolerzy z Wydziału Zdrowia i Polityki Społecznej Dolnośląskiego Urzędu Wojewódzkiego we Wrocławiu Emilia Molska – Kaźmierczak – inspektor wojewódzki i Edyta Kubicka – starszy inspektor wojewódzki, przeprowadzili zdalnie kontrolę kompleksową w trybie zwykłym Ośrodka Pomocy Społecznej w Złotym Stoku, zwanego w dalszej części niniejszego wystąpienia „Ośrodkiem” lub „OPS”.

Przedmiot kontroli obejmował działalność Ośrodka w zakresie organizowania systemu pracy z rodziną w gminie oraz zgodność zatrudniania pracowników jednostek organizacyjnych wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej z wymaganymi kwalifikacjami, w okresie od 1 marca 2020 r. do 25 marca 2021 r. Kontrolę przeprowadzono zgodnie z zatwierdzonym w dniu 21 grudnia 2020 r. przez Wojewodę Dolnośląskiego Planem Kontroli na I półrocze 2021 r.

W okresie objętym kontrolą funkcję kierownika Ośrodka pełniła pani Magdalena Międzybrocka, odpowiedzialna za realizację zadań w ocenianych obszarach. W zakresie działalności jednostki podlegającej kontroli wydaje się ocenę pozytywną. Uzasadnieniem oceny jest ustalony stan faktyczny i prawny.

Kontrolę odnotowano w książce kontroli pod numerem 9. Postępowanie kontrolne przeprowadzono na podstawie udostępnionej dokumentacji merytorycznej realizowanych zadań, aktów prawa miejscowego, dokumentów z akt osobowych potwierdzających kwalifikacje zawodowe i zatrudnienie pracowników oraz oświadczeń złożonych przez kierownika Ośrodka.

Uchwałą nr XVII/120/2016 Rady Miejskiej w Złotym Stoku z dnia 23 marca 2016 r. nadano statut Ośrodkowi Pomocy Społecznej w Złotym Stoku (z późn. zm.). W okresie objętym kontrolą bieżącą działalność OPS określał Regulamin organizacyjny wprowadzony zarządzeniem kierownika z dnia 10 lutego 2015 r. (z późn. zm.). Z treści § 6 Regulaminu wynikał obowiązek realizacji przez Ośrodek zadań wskazanych w ustawie.

(dowód: akta kontroli str. 16-51)

W myśl art. 176 pkt 1 ustawy, do zadań własnych gminy należy opracowanie i realizacja trzyletnich gminnych programów wspierania rodziny. W okresie objętym kontrolą realizowano Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2019 – 2021 przyjęty uchwałą nr V/42/2019 Rady Miejskiej w Złotym Stoku w dniu 28 marca 2019 r., zwany dalej „Programem”. Jego głównym celem był rozwój zintegrowanego systemu pomocy w zakresie wspierania prawidłowego funkcjonowania rodziny, ze szczególnym uwzględnieniem potrzeb rodzin przejawiających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych. Program realizowany był przez Ośrodek przy udziale Urzędu Miejskiego w Złotym Stoku, placówek oświatowych, tj. szkoły podstawowej, Placówki Opieki Przedszkolnej „Bajka” w Złotym Stoku i Przedszkola „Zielona Dolina” w Mąkolnie, zakładów opieki zdrowotnej, Centrum Kultury i Promocji w Złotym Stoku, Gminnej Komisji ds. Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w Złotym Stoku, zwane dalej odpowiednio „GKRPA” i „ZI”, Komisariatu Policji w Kamieńcu Ząbkowickim, Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie, Poradni Psychologiczno – Pedagogicznej i Sądu Rejonowego w Ząbkowicach Śląskich oraz organizacji pozarządowych i parafii z terenu gminy Złoty Stok.

(dowód: akta kontroli str. 52-59, 70-73)

Gmina realizowała cele Programu m.in. poprzez pracę z rodzinami przeżywającymi trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych zapewniając im wsparcie i pomoc asystenta rodziny, pracę socjalną, przyznawanie świadczeń pieniężnych i niepieniężnych z pomocy społecznej oraz podejmowanie działań mających na celu przeciwdziałanie przemocy w rodzinie, udzielanie wsparcia pedagogicznego oraz psychologicznego dzieciom i rodzicom, a także współpracę z podmiotami działającymi

na rzecz dziecka i rodziny. W roku 2020 pomocą materialną objęto 153 rodziny, w tym 47 rodzin z dziećmi, natomiast z pomocy w formie pracy socjalnej skorzystało 216 rodzin.

(dowód: akta kontroli str. 62-64, 70-73)

W myśl art. 10 ust. 1 ustawy, pracę z rodziną organizuje gmina lub podmiot, któremu gmina zleciła realizację tego zadania. W obszarze dotyczącym form pracy z rodziną, o których mowa w art. 10 ust. 3 ustawy, zgodnie ze złożonym oświadczeniem kierownika, mieszkańcy gminy mogli korzystać z konsultacji i poradnictwa specjalistycznego świadczonego przez specjalistę terapii uzależnień i psychologa w Punkcie Konsultacyjnym dla osób z problemami uzależnień i członków ich rodzin przy ul. 3 Maja 10 w Złotym Stoku. Specjalista terapii uzależnień udzielał konsultacji i pomocy 3 razy w miesiącu, we wtorki w godzinach 10:30 – 14:30. Psycholog przyjmował we wtorki w godzinach 14:30 – 16:30, a w piątki w godzinach 17:00 – 19:00 można było uzyskać pomoc psychologiczną z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie. W roku bieżącym psycholog udzielał konsultacji i pomocy psychologicznej w ww. zakresach w piątki w godzinach 16:30 – 18:30 oraz w soboty w godzinach 10:00 – 12:00. W 2020 r. odbywały się również dyżury interwencyjne – wspierające dla osób uzależnionych i ich rodzin realizowane przez konsultanta w czwartki w godzinach 15:30 – 16:30. W 2021 r. odbywają się one we wtorki w godzinach 15:30 – 16:30 i czwartki w godzinach 16:00 – 18:00. Wsparcia udzielały także przewodniczące GKRPA i ZI. W 2020 r. ze względu na epidemię COVID-19 przez określony czas pomoc można było uzyskać telefonicznie lub mailowo.

Rodziny przeżywające trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych mogły również korzystać z pomocy m. in. pedagoga i logopedy w placówkach oświatowych do których uczęszczały dzieci. Ponadto terapia psychologiczna, pedagogiczna, sensoryczna i psychoterapia była świadczona w Poradni Psychologiczno – Pedagogicznej w Ząbkowicach Śląskich.

Pracownicy Ośrodka informowali osoby potrzebujące o funkcjonującym na terenie powiatu ząbkowickiego Centrum Terapii Uzależnień „Sango” świadczącym pomoc na dziennym oddziale terapii uzależnienia od alkoholu i współuzależnienia oraz w poradni dla osób uzależnionych od alkoholu i współuzależnionych oraz innych środków psychoaktywnych, w tym dla dzieci i młodzieży.

Pomoc psychologiczna na rzecz mieszkańców gminy była także realizowana w ramach współpracy OPS z Ośrodkiem Interwencji Kryzysowej „Nadzieja” w Bardzie. Pomoc ta realizowana była w Punkcie Konsultacyjnym w drugi i czwarty czwartek miesiąca

w łącznym wymiarze ośmiu godzin. Z uwagi na epidemię COVID-19 czasowo udzielano jej telefonicznie.

Pracownicy Ośrodka prowadzili poradnictwo socjalne i konsultacje w zakresie powierzonych obowiązków służbowych i zgodnie z posiadanymi kwalifikacjami. Ponadto OPS realizował projekt współfinansowany przez Ministerstwo Rodziny i Polityki Społecznej pn. „Miej otwarte oczy – powiedz NIE przemocy” w ramach Programu Ośłonowego „Wspieranie Jednostek Samorządu Terytorialnego w Tworzeniu Systemu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie” Edycja 2020 r. w okresie od sierpnia do grudnia 2020 r. Rodziny mogły korzystać z bezpłatnej pomocy mediatora dyżurującego dwa razy w miesiącu. Przedmiotowa pomoc dostępna była również w Sądzie Rejonowym w Ząbkowicach Śląskich.

Zgodnie ze złożonym oświadczeniem kierownika, w okresie objętym kontrolą gmina Złoty Stok nie zapewniała wsparcia rodzinom przeżywającym trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych w formie usług dla rodzin z dziećmi, w tym usług opiekuńczych i specjalistycznych, z uwagi na brak potrzeb w tym zakresie.

Osoby z terenu gminy Złoty Stok potrzebujące pomocy prawnej kierowano do nieodpłatnego punktu porad prawnych zlokalizowanego w Urzędzie Miejskim w Złotym Stoku. Udzielano ich od poniedziałku do piątku w wymiarze 4 godzin dziennie. W związku z sytuacją epidemiczną porady czasowo udzielane były telefonicznie lub mailowo.

Kierownik oświadczył, iż na terenie gminy Złoty Stok zapewniano wsparcie rodzinom przeżywającym trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych poprzez organizowanie grup wsparcia. W ramach realizacji projektu „Miej otwarte oczy – powiedz NIE przemocy”, w okresie od sierpnia do grudnia 2020 r., rodziny mogły uczestniczyć dwa razy w miesiącu w grupie wsparcia dla osób doznających i zagrożonych przemocą.

(dowód: akta kontroli str. 73-75, 80-84)

Rodzinom przeżywającym trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych, Ośrodek Pomocy Społecznej w Złotym Stoku zapewniał wsparcie i pomoc asystenta rodziny. W okresie objętym kontrolą zatrudniony był jeden asystent. Zgodnie ze złożonym przez kierownika OPS oświadczeniem, praca asystenta nie była łączona z wykonywaniem obowiązków pracownika socjalnego na terenie gminy, w której praca ta była prowadzona, co jest zgodne z art. 17 ust. 3 ustawy. Ponadto asystent nie prowadził postępowań z zakresu świadczeń realizowanych przez gminę. Zgodnie z art. 15 ust. 4 ustawy, asystent w tym samym czasie prowadził pracę z nie więcej niż piętnastoma rodzinami.

(dowód: akta kontroli str. 78)

Na podstawie losowo wybranych akt zawierających dokumentację pracy asystenta z rodziną dokonano oceny jej zgodności z wymogami i zasadami określonymi w ustawie. Ustalono, że w przypadku, gdy Ośrodek powziął informację o rodzinie przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych, pracownik socjalny przeprowadzał wywiad środowiskowy na zasadach określonych w ustawie z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (tekst jedn.: Dz. U. z 2020 r. poz. 1876 ze zm.), zwanej dalej „ustawą o pomocy społecznej”. Na podstawie wywiadu środowiskowego pracownik socjalny dokonywał analizy sytuacji rodziny. Jeżeli z wywiadu wynikała konieczność przydzielenia rodzinie asystenta, występował on ze stosownym wnioskiem do kierownika Ośrodka. Kierownik OPS po zapoznaniu się z dokumentacją przydzielał rodzinie asystenta. Każda z rodzin wyraziła zgodę na podjęcie współpracy. Asystent przygotowywał we współpracy z członkami rodziny i w konsultacji z pracownikiem socjalnym plan pracy z rodziną, o którym mowa w art. 15 ust. 1 pkt 1 i ust. 3 ustawy. Plan ten zawierał cel główny, cele szczegółowe oraz działania mające na celu przezwycięzenie trudnych sytuacji życiowych, terminy ich realizacji, przewidywane efekty. Wskazywano także formy działań oraz osoby odpowiedzialne za wykonanie zadania. W zależności od potrzeb sporządzano aktualizacje planu pracy z rodziną uwzględniając stopień realizacji wyznaczonych celów. Wskazane jest zwrócenie uwagi na zawierane w dokumentach informacje i precyzję ich zapisów, bowiem w planach pracy z rodziną pojawiały się np. omyłki pisarskie w terminach realizacji wyznaczonych działań dla członka rodziny i asystenta (rozbieżność dotycząca roku).

Zgodnie z art. 15 ust. 1 pkt 15 ustawy, asystent dokonywał okresowej oceny sytuacji rodziny, nie rzadziej niż co pół roku, z której wynikała zasadność dalszej współpracy z rodziną i przekazywał ją kierownikowi Ośrodka. W sytuacji zakończenia współpracy z rodziną asystent sporządzał sprawozdanie z wykonanej pracy.

Praca asystenta prowadzona była w miejscu zamieszkania oraz w miejscu wskazanym przez rodzinę. W okresie objętym kontrolą asystenturze podlegało łącznie 13 rodzin, z tego z 4 zakończono współpracę i monitorowano dalsze funkcjonowanie 3 rodzin przez okres trzech miesięcy. Zgodnie z oświadczeniem kierownika, nie prowadzono jedynie monitoringu w sytuacji zmiany miejsca zamieszkania rodziny. Ponadto asystent kontaktował się ze szkołą lub innymi instytucjami zaangażowanymi w pracę z rodziną. Asystent każdego miesiąca wypełniał dokument pod nazwą „Karta pracy asystenta rodziny. Miesięczne sprawozdanie z pracy z rodziną”, w którym odnotowywał datę, godzinę wizyty oraz działania podjęte z rodziną i na jej rzecz.

(dowód: akta kontroli str. 75-76, 105-293, 295)

W myśl art. 176 pkt 3 lit. b oraz pkt 4 lit. c ustawy, do zadań własnych gminy należy organizowanie szkoleń i tworzenie warunków do działania rodzin wspierających oraz finansowanie kosztów związanych z udzielaniem pomocy, o której mowa w art. 29 ust. 2 ustawy, ponoszonych przez rodziny wspierające. W trakcie postępowania kontrolnego ustalono, że na terenie gminy Złoty Stok nie funkcjonowały rodziny wspierające. Kierownik OPS oświadczył, że nie było takiej potrzeby oraz osób zainteresowanych taką formą współpracy, a informację o możliwości utworzenia rodziny wspierającej zamieszczono na stronie internetowej Ośrodka i w jego siedzibie na tablicy ogłoszeń. Celem promocji tej formy wsparcia, pracownicy socjalni i asystent rodziny rozpowszechniali informację w powyższym zakresie wśród mieszkańców gminy oraz próbowali aktywizować sąsiadów, rodzinę i znajomych rodzin.

(dowód: akta kontroli str. 75, 85)

W związku z art. 176 pkt 3 lit. c ustawy, kierownik oświadczył, że Gmina Złoty Stok nie prowadzi placówki wsparcia dziennego w rozumieniu ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej oraz nie zleciła również realizacji tego zadania na podstawie art. 190 ustawy. Kierownik Ośrodka oświadczył, że na terenie gminy funkcjonowała świetlica opiekuńczo – wychowawcza prowadzona przez Ośrodek Pomocy Społecznej, z zajęć której korzystały dzieci w wieku od 6 do 15 lat. Z powodu pandemii działalność ww. jednostki została ograniczona.

Organ kontroli powiadomi odrębnym pismem burmistrza Złotego Stoku o braku realizacji zadania własnego w zakresie prowadzenia placówek wsparcia dziennego i zapewnienia w nich miejsc dla dzieci.

(dowód: akta kontroli str. 76)

Gmina Złoty Stok, zgodnie z art. 176 pkt 5 oraz art. 191 ust. 9 i 10 ustawy, współfinansowała pobyt dzieci w pieczy zastępczej. Na dzień kontroli 21 dzieci pochodzących z gminy Złoty Stok umieszczonych było w pieczy zastępczej, z tego 12 w rodzinach zastępczych spokrewnionych, 7 w rodzinach zastępczych zawodowych, 1 w rodzinach zastępczych niezawodowych oraz 1 w placówce opiekuńczo – wychowawczej typu rodzinnego. Gmina ponosiła odpłatność za pobyt dzieci w pieczy zastępczej w wysokości odpowiednio 10%, 30% i 50% wydatków na opiekę i wychowanie dziecka w pieczy rodzinnej lub średnich miesięcznych wydatków przeznaczonych na utrzymanie dziecka w placówce opiekuńczo – wychowawczej. Realizację powyższego obowiązku potwierdzono na podstawie not obciążeniowych za miesiąc luty 2021 r. wystawionych przez Powiat Ząbkowicki i obciążających Gminę Złoty Stok odpłatnością za wydatki poniesione na dzieci umieszczone w rodzinnej i instytucjonalnej pieczy zastępczej.

Najczęstszymi przesłankami do sądowego umieszczenia dzieci w pieczy zastępczej były uzależnienia rodziców od alkoholu, niskie kompetencje wychowawcze rodziców bądź śmierć rodzica. Zgodnie z oświadczeniem kierownika Ośrodka, na terenie gminy Złoty Stok było 10 rodzin nieobjętych pomocą asystenta, pomimo faktu umieszczenia dzieci w pieczy zastępczej. Z rodzinami tymi prowadzona była praca socjalna, udzielano im pomocy finansowej, proponowano wsparcie psychologa i pomoc asystenta. Pracownicy socjalni udzielali informacji o możliwości skorzystania z pomocy specjalistycznej w Punkcie Konsultacyjnym, współpracowali z Gminną Komisją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, sądem, policją oraz szkołą. *(dowód: akta kontroli str. 77-79, 94-104)*

W myśl art. 179 ust. 1 ustawy, w terminie do dnia 31 marca każdego roku wójt składa radzie gminy roczne sprawozdanie z realizacji zadań z zakresu wspierania rodziny oraz przedstawia potrzeby związane z realizacją zadań.

Burmistrz Złotego Stoku, za pośrednictwem kierownika Ośrodka Pomocy Społecznej przedłożył Radzie Miejskiej w Złotym Stoku powyższe sprawozdanie. Kierownik Ośrodka złożył do akt kontroli kopię dokumentu z dnia 18 marca 2021 r. potwierdzającego przekazanie Radzie Miejskiej w Złotym Stoku sprawozdania z działalności Ośrodka za rok 2020 z zakresu wspierania rodziny i potrzeb związanych z realizacją zadań wynikających z Programu. *(dowód: akta kontroli str. 60-69, 77)*

W okresie objętym kontrolą, zadania z zakresu wspierania rodziny wykonywało w Ośrodku trzech pracowników socjalnych i jeden asystent rodziny. Na podstawie złożonego przez kierownika Ośrodka do akt kontroli wykazu kwalifikacji zawodowych wyżej wymienionych pracowników, stwierdzono zgodność ich zatrudnienia z wymogami kwalifikacyjnymi określonymi – w odniesieniu do pracowników socjalnych w ustawie z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej, a w przypadku asystenta w ustawie o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Asystent złożył oświadczenia wskazane w art. 12 ust. 1 pkt 2 – 4 ustawy. *(dowód: akta kontroli str. 86-89)*

Biorąc pod uwagę obowiązek gminy wynikający z art. 176 pkt 2 i 4 lit. b ustawy o konieczności tworzenia możliwości i finansowania szkoleń podnoszących kwalifikacje asystenta rodziny ustalono, że w okresie objętym kontrolą asystent uczestniczył w superwizji oraz warsztatach samoobrony i asertywności WenDo, które realizowane były w ramach projektu „Miej otwarte oczy – powiedz NIE przemocy”. Asystent rodziny wziął także udział w szkoleniach realizowanych online: „Zagadnienia prawne i ekonomiczne w pracy asystenta rodziny. Asystent rodziny – lider w pomocy społecznej” oraz „Kluczowe umiejętności

asystenta rodziny w procesie diagnozy, interwencji oraz wsparcia rodziny z problemem przemocy”.
(dowód: akta kontroli str. 77, 90-93)

W okresie objętym kontrolą, w ramach zadań z zakresu administracji rządowej, o których mowa w art. 177 ustawy, Ośrodek realizował m. in. następujące rządowe programy: „Karta Dużej Rodziny”, „Dobry Start”, „Posiłek w szkole i w domu”, „Program Rodzina 500 plus”, wsparcie kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”.
(dowód: akta kontroli str. 78)

W wyniku przeprowadzonej kontroli kompleksowej w trybie zwykłym Ośrodka Pomocy Społecznej w Złotym Stoku nie stwierdzono nieprawidłowości.

POUCZENIE

Zastrzeżenia do wystąpienia pokontrolnego, w tym wystąpienia niezawierającego zaleceń pokontrolnych, składa się na zasadach określonych w art. 197d ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (tekst jedn.: Dz. U. z 2020 r. poz. 821 z późn. zm.). W terminie do dnia **30 maja 2021 r.** kierownik jednostki podlegającej kontroli winien powiadomić Wojewodę Dolnośląskiego o sposobie realizacji uwag przedstawionych w niniejszym wystąpieniu.

Z up. WOJEWODY DOLNOŚLĄSKIEGO

[Podpis]
ZASTĘPCA DYREKTORA WYDZIAŁU
Zdrowia i Polityki Społecznej
(kierownik jednostki kontrolującej)

[Podpis]
.....
(członek zespołu inspektorów)

[Podpis]
.....
(członek zespołu inspektorów)